

Aan: De Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik
info@tfkinderenveilig.nl

Betreft: Onderzoek naar kindermishandeling in asielzoekerscentra opnemen in de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM)

Leiden, 31 oktober 2013

Geachte leden van de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik,

De Werkgroep Kind in azc¹ en het Kinderrechtencollectief² maken zich zorgen over de situatie van kinderen en jongeren in asielzoekerscentra in Nederland. Deze zorgen betreffen onder andere de preventie en aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld bij asielzoekersgezinnen in Nederland.

Middels deze brief willen wij bij u bepleiten dat onderzoek naar de prevalentie (omvang en aard) van kindermishandeling onder asielzoekerskinderen opgenomen wordt in de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (2015). De reden om expliciet aandacht te willen besteden binnen de landelijke prevalentiestudie aan deze groep kinderen is dat het gaat om een kwetsbare doelgroep die – mede vanwege die kwetsbare positie – onvoldoende zichtbaar is in de huidige cijfers. Dit maakt dat er tot dusver weinig inzicht is in de omvang en aard van kindermishandeling bij asielzoekerskinderen/gezinnen. Dit gebrek aan cijfers en inzicht maakt dat de problematiek in het werkveld onvoldoende zichtbaar is (c.q. onvoldoende (h)erkend wordt door professionals), met als gevolg dat asielzoekerskinderen die het slachtoffer (dreigen te) zijn van kindermishandeling lang niet altijd de aandacht en hulp krijgen die zij nodig hebben.

In Nederland verblijven ruim vijfduizend kinderen (met hun ouder(s)) in asielzoekerscentra of andere vormen van asielopvang. Een aanzienlijk deel van deze kinderen verblijft voor langere tijd (jaren) in de asielopvang, wat maakt dat zij een deel van hun jeugd doorbrengen en opgroeien in een azc. Deze kinderen hebben – net als hun Nederlandse leeftijdsgenoten – recht op een veilige gezinssituatie, een veilige leefomgeving, goede gezondheidszorg, goed onderwijs en adequate hulpverlening indien er problemen zijn bij het opgroeien en opvoeden.

In 2009 is het onderzoeksrapport *'Kind in het centrum: Kinderrechten in asielzoekerscentra'* gepubliceerd door UNICEF Nederland, in samenwerking met Stichting Kinderpostzegels Nederland en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Uit dat rapport bleek dat de opvang van kinderen (en gezinnen) die in Nederland asiel aanvragen niet overeenstemt met de

¹ De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van UNICEF Nederland, VluchtelingenWerk Nederland, Defence for Children, Stichting Kinderpostzegels Nederland en Kerk in Actie. De Werkgroep Kind in azc bestaat sinds 2010 en heeft tot doel om de situatie van kinderen en gezinnen in de asielopvang te verbeteren.

² Het Kinderrechtencollectief is een coalitie ter bevordering van rechten van kinderen en bestaat uit Defence for Children, UNICEF Nederland, Stichting Kinderpostzegels Nederland, Augeo Foundation, Bernard van Leer Foundation, NJR, CG-Raad, Terre des Hommes, Warchild, met als adviseur het Nederlands Jeugdinstituut.

eisen die het VN Kinderrechtenverdrag stelt. Sinds de publicatie van het rapport zijn er op enkele gebieden verbeteringen doorgevoerd. Echter, op veel terreinen voldoet de situatie nog niet. Onder andere op het gebied van (sociale) veiligheid, (stabiliteit en continuïteit in) woon- en leefsituatie, toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, psychische hulp/begeleiding en recreatie zijn de geconstateerde knelpunten nog niet verholpen.

Ook op het terrein van de preventie en aanpak van kindermishandeling in asielzoekerscentra zijn er knelpunten en onduidelijkheden. Een belangrijk knelpunt is dat er weinig bekend is over de prevalentie van kindermishandeling onder asielzoekersgezinnen. Het blijkt moeilijk om cijfers en registratiegegevens van kinderen in de asielopvang boven tafel te krijgen. Het in juli 2013 gepubliceerde rapport '*Kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland*'³ van GGD Nederland kan gezien worden als een eerste poging om de omvang en aard van de problematiek in kaart te brengen op basis van registratiecijfers.

Voor dit onderzoek werd gebruik gemaakt van een database met digitale gegevens van 20.249 asielzoekerskinderen die tussen 2000 en 2008 in asielzoekerscentra woonden. Uit de cijfers blijkt dat bij 247 kinderen uit deze groep kindermishandeling was geregistreerd. Maar het kon dan ook gaan om mishandeling die al begonnen was voor aankomst in Nederland. Het GGD onderzoek richtte zich uitsluitend op gevallen van kindermishandeling na plaatsing in de asielopvang. Om die reden is enkel gekeken naar gevallen waarbij pas ná drie of meer maanden kindermishandeling werd geregistreerd en dat betrof 186 kinderen. Dit betekent dat er sprake is van 3,8 (nieuw geregistreerde) gevallen van kindermishandeling per 1000 asielzoekerskinderen per jaar⁴.

Lichamelijke mishandeling was het meest geregistreerde type kindermishandeling (3,2 geregistreerde gevallen per 1000 kinderen per jaar). Verwaarlozing en emotionele mishandeling vormden bij asielzoekers een relatief klein deel van het totaal aantal geregistreerde gevallen (30 geregistreerde gevallen over totale periode van 2000-2008). Seksueel misbruik werd nog minder geregistreerd (6 geregistreerde gevallen in de totale periode). Verder kwam uit het onderzoek naar voren dat kindermishandeling bij asielzoekers voorkomt in alle subgroepen naar geslacht, leeftijd, gezinssamenstelling en land van herkomst. Mishandelingsvormen als vrouwelijke genitale verminking (VGV) en getuige zijn van huiselijk geweld werden in dit onderzoek niet meegenomen.

De onderzoekers geven aan dat het aannemelijk is dat er bij verwaarlozing en/of emotionele mishandeling sprake is van een hogere mate van onderrapportage dan bij lichamelijke mishandeling van asielzoekerskinderen. Citaat: "Een voormalig MOA-arts gaf als verklaring voor het lagere percentage verwaarlozing en/of emotionele mishandeling dat er bij asielzoekerskinderen zo vaak sprake is van verwaarlozing, dat dit niet meer in de dossiers wordt vermeld. Mensinga-Wieringa zei hierover in haar onderzoek naar hoe zorgverleners en opvangmedewerkers denken over kindermishandeling bij asielzoekers: '... respondenten interpreteren op zich alarmerende signalen als inherent aan het leven in een

---

³ GGD Nederland heeft - in opdracht van het COA en in samenwerking met AMC/Universiteit van Amsterdam - onderzoek gedaan naar kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland. Dit resulteerde in het rapport '*Kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland; Epidemiologisch onderzoek op basis van gegevens van de Medische Opvang Asielzoekers 2000-2008*' (juli 2013).

⁴ De onderzoekers geven aan dat – vanwege methodologische verschillen – niet kan worden gezegd hoe deze cijfers zich verhouden tot cijfers voor de Nederlandse bevolking.

asielzoekerscentrum en aan de asielzoekersstatus'⁵. Daarnaast zouden culturele verschillen m.b.t. opvoeding een rol hebben gespeeld waardoor het voor zorgverleners moeilijker in te schatten is wanneer er sprake is van verwaarlozing.'⁶

Een andere belangrijke bevinding uit het rapport van GGD Nederland is dat (lichamelijke) kindermishandeling vaker werd geregistreerd bij kinderen die één keer of meer waren overgeplaatst in de voorafgaande periode dan voor kinderen die niet waren overgeplaatst. "Een mogelijke verklaring ligt in de versturende werking van verhuizingen op sociale netwerken, waarvan uit onderzoek bekend is dat ze een belangrijke beschermende factor zijn voor kindermishandeling"⁷. Asielzoekerskinderen lopen extra risico vanwege het (veelal) ontbreken van sociale netwerken rondom hun gezinnen; netwerken die een belangrijke beschermende factor zijn in het voorkomen van kindermishandeling, en in het beperken van de aangerichte schade.

Deze bevinding duidt ook op een (ander) probleem waar kinderen in asielzoekerscentra veelvuldig mee te maken hebben, namelijk de vele (gedwongen) verhuizingen van de ene opvanglocatie naar de andere opvanglocatie⁸. De vele verhuizingen leveren asielzoekersgezinnen veel stress en onzekerheid op. Kinderen moeten steeds opnieuw afscheid nemen van een vertrouwde omgeving, school en vrienden en zij moeten steeds opnieuw wennen aan weer een nieuwe opvanglocatie, een nieuwe school en nieuwe vrienden. Veel asielzoekerskinderen lopen (ontwikkelings- of leer)achterstanden op, of ondervinden anderszins psychische/emotionele schade als gevolg van de vele verhuizingen. Het rapport van GGD Nederland laat zien dat de verhuizingen (verplaatsingen) een extra risicofactor zijn als het gaat om kindermishandeling en fysiek geweld⁹.

Al met al komt uit het rapport van GGD Nederland een aantal verontrustende bevindingen naar voren. Onder andere met betrekking tot de (vermoedelijk) hoge mate van 'ondersignalering' en 'onder-rapportage' van kindermishandeling in asielzoekersgezinnen. Dit geldt in elk geval voor specifieke vormen van kindermishandeling, zoals verwaarlozing, emotionele mishandeling en vermoedelijk ook voor seksueel misbruik. Over andere ernstige vormen van kindermishandeling, zoals VGV en het getuige zijn van huiselijk geweld zijn geen gegevens bekend.

Het rapport van GGD Nederland sluit af met een negental aanbevelingen voor beleid en praktijk. Vier daarvan betreffen de noodzaak van aanvullend onderzoek. Belangrijk is – volgens de onderzoekers – dat wordt nagegaan hoe de (structurele) monitoring van kindermishandeling bij asielzoekers het best kan worden uitgevoerd. Duidelijk is dat het registreren en verzamelen van gegevens, gevolgd door het (landelijk) analyseren en toegankelijk maken van informatie omtrent kindermishandeling bij asielzoekersgezinnen een plek dient te krijgen binnen een (structureel) onderzoekskader.

Bovenstaande bevindingen, knelpunten en ontwikkelingen maken dat wij u, leden van de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik, met klem willen verzoeken om ervoor te

---

⁵ Mensinga-Wieringa M., Kindermishandeling op het azc; 'Het zal mij een zorg zijn' (2004). TNO Leiden (scriptie).

⁶ GGD Nederland, 'Kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland' (2013), pag 20.

⁷ GGD Nederland, 'Kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland' (2013), pag 23.

⁸ Zie ook de publicatie van de Werkgroep Kind in azc: 'Ontheemd; De verhuizingen van asielzoekerskinderen in Nederland' (2013) (Deze publicatie is te downloaden via de website <http://www.kind-in-azc.nl/>)

⁹ GGD Nederland, 'Kindermishandeling bij asielzoekers in Nederland' (2013), pag 15, 23 en 25.

zorgen dat het onderzoek naar prevalentie van kindermishandeling bij asielzoekersgezinnen standaard onderdeel uitmaakt van de onderzoeksopdracht voor de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM).

Wij hopen dat u deze oproep wilt meenemen in uw overwegingen, zodat er meer aandacht komt voor asielzoekerskinderen die slachtoffer (dreigen te) zijn van kindermishandeling.

Uiteraard zijn wij bereid om deze brief mondeling nader toe te lichten. Mocht u dat wensen, neemt u dan contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'K. Kloosterboer', enclosed within a blue oval scribble.

Karin Kloosterboer, voorzitter Werkgroep Kind in azc
Kinderrechtensdeskundige, UNICEF Nederland; kkloosterboer@unicef.nl; 06-22566611

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. van Rest', enclosed within a blue oval scribble.

Aloys van Rest, voorzitter Kinderrechtencollectief
Directeur Defence for Children; A.vanRest@defenceforchildren.nl; 071-516 09 80